

Handläggare
Denise Engström
Telefon: 08 508 02 176

Till
Järva stadsdelsnämnd
2023-10-26

En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44)

Svar på remiss från kommunstyrelsen, diarienummer KS
2023/1001

Förvaltningens förslag till beslut

Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

På uppdrag av regeringen har en särskild utredare, med stöd av sakkunniga och experter, genomfört en översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för lagöverträdare som begår brott innan fyllda 18 år och föreslagit lämpliga förändringar. Utredningen resulterade i förslaget om en ny verkställighetslag, fängelselagen för unga (2027:000).

Förvaltningen ställer sig positiv till förslag om bestämmelser och ansvar för verkställighet.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har för yttrande remitterat remiss av en översyn av reglering om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44). Remissinstanser är Stadsledningskontoret, Socialnämnden, Bromma-, Skarpnäck- och Järva stadsdelsnämnder. Kommunstyrelsen har bett om remissinstansernas yttrande senast den 31 oktober 2023.

Ärendet

På uppdrag av regeringen har en särskild utredare, med stöd av sakkunniga och experter, genomfört en översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för lagöverträdare som begår brott innan fyllda 18 år och föreslagit lämpliga förändringar. Utgångspunkten för översynen är behovet av en ordning som möjliggör tillräckligt ingripande reaktioner vid mycket allvarlig brottslighet och innefattar adekvata återfallsförebyggande åtgärder som säkerställer en trygg och säker miljö. I uppdraget ingår att särskilt överväga

vilken myndighet som är bäst lämpad att ansvara för verkställigheten av den eller de frihetsberövande påföljder som föreslås användas. Översynen ska genomsyras av ett ungdoms- och barnrättsperspektiv och förslagen ska säkerställa att barnets rättigheter tillgodoses i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter. Utredningen resulterade i förslaget om en ny verkställighetslag; fängelselagen för unga (2027:000). Lagen gäller vid avsteg från fängelselagen (2010:610), som i övrigt ska kunna tillämpas.

Utredningens förslag är att bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2028. Nedan redogörs för de förslag och delar av förslag som har störst bäring på stadsdelsnämndens verksamhet.

Kriminalvården bedöms vara bäst lämpad att verkställa fängelse

Den verksamhet som ansvarar för att verkställa frihetsberövande påföljder ska ha möjlighet att hindra rymningar, stå emot fritagningar och skapa förutsättningar för att skydda såväl intagna som personal mot hot och våld. Detta talar för att Kriminalvården bedöms vara bäst lämpad att verkställa frihetsberövande påföljder för unga. En förutsättning för förslaget är att Kriminalvårdens verksamhet anpassas till att barn ska vistas där. Barn ska avtjäna straffet under trygga förhållanden, med rätt till lämplig sysselsättning i form av till exempel skola, behandling och fritidsaktiviteter. Sammantaget innebär behoven av samhällsskydd, renodling och flexibilitet att fängelse inom Kriminalvårdens regi bör väljas som påföljd även för barn som döms till frihetsberövande påföljder.

Statens institutionsstyrelse kan renodlas till att enbart avse vård

För Statens institutionsstyrelse (SiS) skulle en förändring som innebär att Kriminalvården tar över ansvaret för de dömda leda till att SiS verksamhet kan renodlas till att enbart avse vård. Förändring skulle innebära att barn som tvångsvårdas tas omhand av en myndighet med ett tydligt vårduppdrag, medan barn som döms för allvarliga brott omhändertas av en annan myndighet med det huvudsakliga uppdraget att verkställa straff. Detta skulle göra systemet mer tydligt och renodlat. Det kan finnas behov av att ta hänsyn till dömda barns individuella förhållanden när det gäller valet mellan olika former av frihetsberövande påföljder.

Utredningen föreslår därför att det ska införas en möjlighet att i särskilda fall besluta att ett barn som döms till fängelse kan verkställa straffet vid ett särskilt ungdomshem. Vid bedömning av särskilda fall ska hänsyn tas om den unge har en fysisk eller intellektuell funktionsnedsättning, en psykologisk eller medicinsk diagnos eller något liknande förhållande som innebär att han eller hon kan vara särskilt utsatt i förhållande till andra intagna.

Kommunens ansvar att utse en särskild handläggare

Den verkställande myndigheten (i förslaget Kriminalvården) ska samverka med socialnämnden vid verkställighetsplaneringen och löpande under verkställigheten. Samråd ska ske med barnet, och om det är möjligt och bedöms som lämpligt, med hans eller hennes vårdnadshavare och med andra personer som kan ha upplysningar om barnet. Vid behov får samråd även ske med andra myndigheter och aktörer. Den kommun där barnet är folkbokförd ska ansvara för att utse en särskild handläggare för det barn som dömts till fängelse. Den särskilda handläggaren ska delta vid upprättande av den intagnes verkställighetsplan genom samverkan med Kriminalvården. Handläggaren ska även delta när verkställighetsplanen följs upp och behov av förändringar diskuteras samt i samband med att utslussningsåtgärder planeras. Inför barnets frigivning bör handläggaren vara delaktig till exempel i fråga om barnets sysselsättning, boende och eventuella kvarstående behandlingsbehov.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelning individ och familj.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen har redan idag ett uppföljningsansvar gentemot de unga som är dömda till sluten ungdomsvård och bedömer att förslagen inte kommer att innebära en ökad arbetsbelastning eller ha en negativ påverkan på stadsdelsnämndens budget. Förvaltningen ställer sig positiv till samverkan med Kriminalvården i syfte att stötta och förbereda den frihetsberövade individen under påföljden samt under utslussning till samhället. Förvaltningen vill dock lyfta vikten av att Kriminalvården tillförsäkrar kompetens för att motivera till och säkerställa att unga tar emot lämplig sysselsättning så som skola, behandling och fritidsaktiviteter. Detta för att unga som är dömda till frihetsberövande påföljder ska säkerställas en trygg tillvaro.

Slutligen vill förvaltningen framhålla behovet och vikten av att fortsatt satsa på förebyggande insatser för att stoppa den negativa utvecklingen kring barn och ungas normbrytande beteende.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslag om bestämmelser och ansvar för verkställighet.

Victoria Callenmark
Stadsdelsdirektör
Järva stadsdelsförvaltning

Abdi-Nur Isse
Avdelningschef
Järva stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Remiss - en översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44)
2. Följebrev en översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44), KS 2023/1001

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Victoria Callenmark, Stadsdelsdirektör	2023-10-10
Abdi-Nur Isse, Avdelningschef	2023-10-10